

Előfizetési ár

Házhoz hordva:

Egész évre 8 kor.
Félévre 4 »
Negyedévre 2 »

Postán küldve:

Egész évre . . 9 kor. — fill.
Félévre . . . 4 » 50 »
Negyedévre . 2 » 30 »
Egyes szám ára 20 fillér.

Selmeci Újság

Társadalmi hetilap

Megjelen minden csütörtökön.

Szerkesztőség:

Pécs Antal-utca 41. szám.

Kiadóhivatal:

hova az előfizetések és hirdetések küldendők: Kossuth Lajos-tér 4. Zárda épület.

Apró hirdetések díja szavanként 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér.

Főmunkatársak:

A főiskola hallgatói

Felelős szerkesztő:

Wagner László dr.

Kiadó- és laptulajdonos:

Grohmann Gyula

A lap tiszta jövedelmének 25 százalékát a „Főiskolai-Kör Otthona“ javára fordítjuk.

Megváltás.

Az örömeinknek, a meleg szeretetnek, a megbékülésnek ünnepén köszöntjük az olvasót.

Ezen a csudálatos napon, mikor a jó érzések nem idegenkednek még a legridegebb kebeltől sem, — megragadjuk a lehetőséget, s megkíséreljük, hogy eszméinket beplántáljuk a szívek mai melegébe és a családi, meg ünnepi érzéshez tapasztva, vérükké változtassuk a szeretett polgároknak.

Kijelentjük, hogy minket e föld s népe iránt való szeretett vezérel.

Meggyőződésünk, hogy vezérlő eszménk megváltó eszme. Hozzá fűződik hitünk szerint Selmec üdvözülése.

A hívők szent könyvei tanítják, hogy az ember boldogtalanságát az igaz Isten megismerésével ismerte fel. Addig pogányos nyomorultságát nem vette észre. De a próféták szólni kezdtek.

A látnokok szavainak csodás teremkenységük lett. Az ősi bűn fertőjében fogantak a szívek. Áldott hajtá-

sokat növesztettek az igaz Isten derűjében. Észrevették a pogányság dermesztő hidegségét, mikor visszajutottak a teremtő kezeinek a melegébe.

Megváltót kívántak, ki minden szembe beönti azt a világosságot, mellyel a próféták láttak.

A Megváltó jött.

Fönt, az égi magasban, hova minden szem ellát, csillag támadt. Az Isten reklámja volt ez. Az a bizonyos: »Figyelem!! Megérkezett!!« . . .

Az angyalok zenéje szólt, s csendesen elhintődött egy ismeretlen eszme magva, mely ma is úgy melegít, mint akkor az első éjen. Az ujjászületett eszme ma ezerkilencszázhat éves. Neve: Isteni szeretet.

És ettől fogva az emberi lélek boldog az Isten ismeretében.

Ma évfordulója van a Megváltó születésének. A házakban boldogság lakozik.

A boldog szobák melegéből, a betlehemi öröm derűjéből tekintsen ki a

selmeci ember a meredek utca fenyegető gondozatlanságára . . .

Ott terem előtte Selmec. Ez a riasztó fogalom ellepi gondolatát. Mintha a sorvadásos beteg bágyadt szemei merednének rá. Az embernélküli utcán a tönkremenés ellen kiáltoz az élet, — a régi dicső élet . . . Ő hallja a segélykiáltást, — de visszahúzódik az égő gyertyák s mosolygó arcok közé . . . Fél foglalkozni a pusztulás gondolatával. A beteg Selmec részére nincs megváltó eszméje.

A haladás, mely világszerte végzi üdvözítő munkáját, Selmecet nem tudja kiragadni a hanyatlásból. Mintha nem tudna itt megtelepedni.

Hol a hiba?

A föld, mely megtermi krumpliját, meghozza zabját s kiadja mélyéből a kincses érceket, mint mindenütt, — itt is becsületes.

Az emberek . . . ? Magamba szállva hallgatok.

Csukjuk be a pálinkás és boros üz-

A könyv.

— A »Selmeci Újság« eredeti tárcája. —

Irtta: Im.

»De hát hol a könyv, mely célhoz vezet?«

— Ment-e

A könyvek által a világ előbb?

A könyv . . . Nem egy, de százezer, ezer-millió. Minden könyv, amit valaha ember megirt. Betűkből összerótt sorok, melyekből kötetek formálódtak. Egy csomóba gyűjtött szavak, miket külön-külön, hol zagyva, hol remekül összegondolt beszédben, hol csevegve, hol lángoló indulatban, vitázva, eszmét cserélve, marakodva vagy szerelmet vallva, annyiszor elmondottak az emberek. Amit a közép és egészen selejtes könyvek nagy tömegében, íróik összehadarnak, azt jobban, százezerszer elintézték már az életben. Néha két szóval. A remekművek, abban a korban, mikor megszülettek, előbb különből elhangzottak emberi ajkakra. A prófétálások számtalanszor ismétlődtek előbb emberi szóban, mielőtt írásba foglalgatták. A görög tragédiákat előbb eljátszották, nem a színpadon az emberek. S Aeschylos csak visszhangjaikat leste el. Hány Prometheusz vertek láncra addigra, míg a magasabb atikái tragédia megalapítója megkeresgette, egymáshoz fűzhette a szavakat, hogy elmondhassa mi történt . . .

A mithológiát, ki-ki a magáét, végig élte

előbb minden nép s azután, gyarlón, írott szavakba foglalta s ezzel, azt képzelve, hogy az örökkévalóságra váltott jogot, — megtévesztette önmagát. Olvasta, amit ő maga irt önmagának, keservesen sántikálva a valóság nyomában s azt hitte, amit irt, az több a valóságnál. Valóságosabb. Pedig írott szavai csak fátyolokba burkolta az igazat.

Azután törvénykezett az ember. Könyveket szerzett azért, hogy az igazságos sors kezéből a maga kezébe ragadhassa az ítélkező hatalmat. A törvény betűje lett a betűk legfontosabbika — legigazságtalanabbika. A közérület már régen megtagadta a boszorkánypörök igazát, mikor az írott szavak, a könyv nyomán még ítéletet lehetett hozni bennük.

Azután a törvénycikkell ellentétben, mesés ábrándokat szöttek az emberek. El-elmondogatták, meséltek. Aztán könyvbe szedték. S az emberekben, az elterjedő betűvel fölgűjtötták az ábrándozás, a képzelődés tüzeit. A misztikus sejtelmek világa, mely élőszóban alig mert megnyilatkozni, a betűben, a könyvben, legendagyártás forrása lett . . . És hőskölteményé.

Oh, felebarátok, milyen igaz az, hogy a papír türelmes! A rémregények írói ugyan kipróbálták ezt a tulajdonságát.

Egy csomó bölcsész pedig rájött arra, hogy a papírnak nincsen logikája. Nem vitázik, nem érvel. Nem kacag, nem gunyol, Ez mind

kitűnő tulajdonság. A papírra hát akár mindjárt egymásmellé, oda lehet írni, könyvbe lehet foglalni, a tökéletesen meggyőző érvekkel bebizonyított tételt és ellentételt, mely körülbelül így hangzott egy időben: hogy nincs *teremtő* — azt a *teremtés* bizonyítja. Ezt »szóval,« nem lehetne így eldönteni, de »betűvel« igen. Ezt is, sok egyebet is. Különb dolgokat is.

A könyv . . . Előítéletek melegágya. Elröppenő indulatok rabtartója. Halálra sorvadtt eszmék életre galvanizálója. Hosszu lejáratu pöröknek, miket az emberiség folytat minden idők legcsalóbb ügyvédjével, az Idővel — unalmas aktagyűjteménye.

Pörirat a Dante Commediája is. Az akkori Ember összehordta benne korának minden tudományát, óriási erővel csoportosította iszonyatos széppé képzelete játékát s úgy érezte, hogy a nagy műben benne van minden érv s neki poklokban és tisztító tűzön meg kell nyerni (hisz e körül folyik az igazi nagy pör, ember és istenek között) a föltámadást. Az Idő, a vén ravasz ügyvéd őrizte az aktákat, huzta, halasztotta a dolgot s mire ismét tárgyalásra kerül a sor, az Ember minden érve — elévült. A könyvek mind így járnak. Csak — elég idő muljék el fölöttük. A Zeuda Kesta, a Korán, Homeros remekei, Sappho csodásan természetes lejtésű versei, mert a sóhajlás csak így szakadhat ritmusba, a Shakes-

letek felét. Ne tartsunk árveréseket a moráliákra. Töröljük ki szemünket legalább egyszer hetenkint. Nézzünk körül szélesebb határokon. Vágyainkat ne az itthoniaktól fogantassuk. Aki egész Selmec jelenének gyökeres ismeretével kérkedik is — az semmit sem tud. A haladást nem ismeri. Modern vágyai az itthoniaktól nem támadhatnak.

Ignoti nulla cupido.

Ovakodjunk a helyi nagyságoktól. Ezek mindenütt ártalmasak. Selmecen veszedelmesek. Ilyeneket ne neveljünk. A világlátást tegyük nagygyá.

Mea culpa!

Isten kegyelmének e legkedvesebb napján lássuk be, — hogy erről a helyről hiányzik valami. Valami nagy, hatalmas, tehetős erő.

Az *altruizmus* helyén tátongó üresség van. Persze, hogy mellette ott burjánzik ékes kísérelője, a közdolgokban való tehetetlenség. Az önzés ad ugyan energiát, — de mások legyűrészére. A nyomában kelő lázas tevékenység ártó munka, — a lakosság politikai talonját meghamisítja. Sokakat tönkretesz. A polgárokból értéktelen tömeget nevel, mely csak az adóért zugolódik, más lealázó sérelmekért a bornál megbocsát. Megbékül, s aztán jól van, — él, fél, hogy meg ne haljon.

Ünneplő polgárok! Bent házaikban Jézust imádják, s künn Selmec megváltó előtti időket él. . . . Itt meg ál-

pear-tragédiák, Cervantes gúnyja, Plato álma, a csillagászok számításai, filozofálások eredményei, minden, ami betűkben származott át reánk és *könyv* lett, az összes dogmává vált tanok, az összes mesévé változott hitek, miknek az útja mind *könyvön* vitt keresztül, arra való hogy — elévüljön.

Hanem micsoda melegágya ez a rengeteg betűben elvetett eszme, melyet szintén betű csiráztatott ki, nevelt nagyra, fejlesztett időleges tökéletességre és szintén betű temetett el, kezdett ki, mállasztott széjjel, micsoda melegágya az az örökös virulásnak, magának a reményzöld Életnek! Az élet talaját át meg át kell dolgozni, át meg át kell javítani, mint ahogy a kertészek javítják humusszá a kavicsos mésztalajt, hogy édes és szagos szőlőfürtökkel megrakott tőkét nevelhessenek ott, ahol azelőtt olyan kóro termett csak, amit az éhes kecske is megvetett.

Oh, még a semmirevaló könyvek nagy tömege is, milyen értéket képvisel — együttvéve!

Egyenként tűzrevaló lom minden sebtében összefércelt, gondolatok híján ostobaságokkal megtűzdelt ponyva könyv. Egyenként tűzrevaló lom minden »mű,« amit nem az ihlet, hanem csak a becsületes munka, tollszárgás, műkedvelés, szükség teremtett. Egyenként a poklok tűzére való minden »fizetett célzattal« bélelt nyomtatott meggyőződés,

tásra van szükség. Valami kárhuzatos szellemet kell innen elűzni s valami nehézségből kell a lelkeknek felszabadulniuk.

A megváltó gondolat prófétái már szólnak. Köztetek forognak a munka napjaiban. Ne dobjatok rájuk követ. *Fájdalmas bírálatuk talán sértő . . .* De oka a szeretet.

Ne ellenségetek lássátok eszménben, mely fehér köntösében előttetek hetenkint megjelenik, — hanem ismerjétek meg benne a várost felrázó irányzat prófétáját, — ki szeret benneteket értetek van, — titeket tanít s hív maga köré, hogy sokasítsátok meg hiveit, vegyetek vállaitokra terheiből, miket *nélkületek hiába hordozna értetek.*

Csak egy pillantás e város képére, s elismeritek, hogy igazat hirdetünk. Nem mi győzünk meg benneteket, magatok győződtök meg. Meggyőző a hallatlan elmaradottság maga.

„*Be kell kapcsolódnotok a világforgalomba.*“ Ez az első és legfőbb feltétel. A lenni akarás első parancsa.

A haladó világhoz való csatlakozás megadja az élet elevenségét, a gazdagság forrását s magát a gazdagságot, a második feltételt.

Ez szüli meg a harmadikat, az épülést, terjeszkedést.

És a profetia további szavai tovább hangzanak:

A harmadik az izlést neveli. Az izlés pedig megmutatja a fejlődés irányait s *elsőpri a borközi erőnyeket.* Nyo-

minden pellengérezés, minden üzlet, minden dicsőítés — s a napi irodalom még kitudja hány alfaja . . . De egyben véve mindez milyen kitűnő trágya anyaga az ősföldnek, a lelki élet ki kimerülő talajának! És azok a betűk, azok a szavak, amikből az irodalom nagyrésze, mint pillanatnyi szükséglet, mint gyöngye, gyáva, illat nélküli s nem egészen tiszta művek mértéktelen sorozata előkerül, ugyanazok a szavak, melyek más összefüggésben évszázadokra szóló gyönyörűséget szereztek az emberiségnek. Igaz, annak a forrásnak a csöppjeit, melyből a napi irodalom »előtör,« nem Hébe méri . . . Igaz, abban a tóban, mely ennek a forrásnak a vizéből öszszegyűl, Diana, Psyche és Amor nem igen nézegeti magát, a hullámainak csobogása mellett nem igen furulyáztat a nagy Pán, de még a sekély vizek felülete is visszatükrözi a csillagokat s az ember, aki messziről mélynek és tisztának véli a pocsolya vizét, nem jár rosszul, — ha meg nem fürdik benne.

Azután meg valahol mélyen, tényleg egybefonódnak azok a gyökerek, bár oly igen különböző sudaru fát nevelnek, olyan más-más értékű gyümölcsöcsel. Nem úgy élünk a szellemi világban, mint az anyagiban. Mikor a kofa száz fürtön, ezer szem piros ribizlit árul négy fillérért, hamar poshadó szilvát halommal s egyetlen szép őszi barackot csak

mán a város szépeszeti egyesületet alkot, míg a városi mérnök tervet dolgoz ki a lefelé való új városépítésre. Határt von, melyen túl fölfelé való építést nem javasolja . . .

A Hodrust, Vihnyét, Szklenot, Garanyvölgyet vasuton látogató idegeneket már ujjászületve, új szellemmel fogadjátok. Büszkén mutatjátok a nagy országnak várostok forgalmát s becsülettel szerzett gazdagságotokat.

Sok év munkája készíti el ezt a képet . . . de a próféta előre lát . . .

Minden meglesz polgárok, *csak vasutat, — átmenő nagy vasutat teremtetek.* Vaskezü embert válasszatok magatok elé, a kinél ismeretlen a visszavonulás.

Óhajtasunk, mellyel boldog ünneplést kívánunk, az: vajha bejutnátok szeretett polgárok az üdvözítő eszme melegébe, s észrevennétek a mai pogányos helyzet dermesztő hidegségét . . .

S ha majd a mai Selmezből — bizonyos határokig — már kő kövön nem leszen, — ha majd a megváltó eszme elvégezte munkáját akkor a boldog szobák melegéből az új Selmec barátságos utcáira tekint ki a selmec ember, többé már nem félve huzódik vissza az égő gyertyák s mosolygó arcok közé . . .

Az államosítás.*

*(Miután az iskolaállamosítás kérdésében ezidőszerint véleményt nyilvánítani nem akarunk, méltóztassék a jelen közleményt az irónak, mint a társadalom egy tagjának hozzászólásaként tekinteni.)

kétannyi, tízannyi áron kapunk, akkor ezek az érték-differenciák már rég világosak előttünk. Tudjuk azt is, hogy e gyümölcsök más-más magból nőttek, más-más módon és — nem panaszkodunk.

A szellemi piacon nem így van. Valami végzet gyakran összetéveszteti velünk az első az utolsóval s az emberek egy bizonyos rétege mindig is jól fogja magát érezni a mamaliga mellett s nem lesz rávehető, ha oly olcsón adják is, hogy ananászt isélvezen.

S ez jól is van így, míg jobban nem lehet. A fejlődés bizonyos fokának mindig csak bizonyos művelődési tünet felel meg. A könyv csak sokszorosan higitott adagokban adható be a gyöngye gyomru embereknek, még mint orvosság is. Sőt egészséges gyomor is többkevesebbet bír el belőle. Ha jó, annál inkább.

A könyv, mint írott betű testté váltott fogalma, éppen olyan viszonylagos érték, mint minden egyéb a világon. De azért vagyis éppen azért csak írjunk. . . . Amennyi lelket belé tudunk lehelni, annyival indul neki a világnak, mint valami élő ember. Küzd, elesik, győz vagy meghal időnek előtte, mint az. Él, ameddig élnie adatott s tesz jót, tesz rosszat, mint az ember. Hogy születésük és meghalásuk, az épp oly szükség-szerű, mint az emberi élet változatai. S a könyvek dolga ugyanaz, ami az emberé: — küzdeni. És tápot adni a lélek vágyainak.

— **A virilizmus eltörlése.** A kormányhoz közelálló M. N. értesítése szerint a kormány kész tervezetet dolgozott ki, mely az összes törvényhatóságokban eltörli a virilizmust. Ezzel megszűnik az eddigi nem alkotmányos államba való rendszer, hogy a törvényhatósági bizottságok tagjainak egy része nem a nép választottaiból, hanem a legtöbb adót fizetők sorából kerül ki. Ez oly vívmánya a nemzeti demokráciának, amely hivatva lesz az egész ország képét megváltoztatni. A fővárosi városi és megyei törvényhatósági bizottságokban ezentúl kizárólag a választóközönség szava és akarata fog érvényesülni. A virilizmus eltörlésére vonatkozó törvényjavaslat tervezetét Andrassy Gyula gróf belügyminiszter először a parlament legnagyobb pártjának, a függetlenségi és 48-as pártnak fogja előterjeszteni. A függetlenségi párt legközelebb bizalmas értekezletet tart, amelyen Andrassy bemutatja a párt megvitatása alá bocsátott törvénytervezetet. Az országgyűlés pedig még a folyó évben az alkotmánybiztosítékokkal együtt tárgyalja a törvényhatósági életükre nagy befolyással bíró javaslatot.

— **A F. M. K. E. központi igazgató választmánya** f. év dec. 29-én d. u. 3 órákor Nyitrán évnegyedes gyűlést tart.

— **Sorozás.** A f. hó 21-én Losoncon tartott utóállításon mintegy negyvenhárom selmeci ifju jelent meg Kiss rendőrfogalmazó vezetése mellett, kiknek legnagyobb része főisk. hallgató volt. Közülük mintegy 21 főisk. hallgató vált be katonának. A sorozással kapcsolatban egy igen jogos panasz merült föl a losonci polgármester, Wágner Sándor ellen. Ugyanis az intelligensebb elemnek nem adtak külön szobát, hol a sorozáshoz előkészüljenek, mint eddig mindig szokásban volt. Ez utóvégre már az egyenlőség elve szempontjából is — mint azt az udvarias polgármester ki is fejezte — nem nagy sérelem, de majdnem embertelenség számba megy, hogy 60 embert egy körülbelül 20 nm. területű fűtetlen szobába zártak be, s ezen szűk, büdös oduban kellett nekik tartózkodni d. e. 9 óráig d. u. 2 óráig étlen, szomjam, mert az ajtó elé állított városi rendőrök a legdurvább módon visszautasították, aki ki akart menni. Hogy micsoda nagyúri szeszély volt a polgármester úrtól így megkínózni a hozzá hasonló intelligens fiatal embereket, ezt annál kevésbé értjük, mivel e mellett a kis szoba mellett egy szép tágas helyiség teljesen üresen állott.

— **A megszökött kereskedősegéd.** Moravcsik Lajos 28 éves kereskedősegéd, ki Sümegh János divatárkereskedésében volt alkalmazva, f. hó 20-án reggel megszökött. E hó elején érkezett Selmece egy üres kofferrel, s miután a szükséges fehérműket beszerezte Sümeghnél — afra s egy pár korona előleget fölvelt, csendesesen búcsút vett a kapufélfától. Sümegh feljelentette az esetet a rendőrségnél. Mi pedig kívánhatunk neki szerencsés utat.

Uj honpolgár. A napokban ismét volt dolga cigányokkal a rendőrségnek, csakhogy a dolog sokkal vigabb, mint volt a mult héten. Nagy hanggal és még fontoskodóbb arccal jelentek meg az anyakönyvvezető hivatalban a férjemuram, napamasszony, a komák, sógorok, szóval egy egész karaván s büszkén jelentették, hogy a vásártéren megszapordott

a nemzetségük egy új taggal. Egyszersmind magukkal hozták azon mozdatlanul magát a leginkább érdekelt felet is, ki így elég fiatal korában volt szerencsés tanuképen szerepelni.

— **A tifuszbajrány** Bélabányán már teljesen megszűnt. Az utolsó ápoltat a napokban bocsájtották haza a kórházból.

— **Az újévi üdvözetek** kölcsönös megváltása címén a szegények számára 240 kor. gyűlt össze, mely összeget Horváth Kálmán, mint a nőegylet elnöke kezeihez juttatták, hogy intézkedjék a kiosztásáról.

— **Bizalomkoldulás.** Aláírási ívvel fogdossák össze azokat az embereket, kiket eszközül akarnak felhasználni arra, hogy Horváth Kálmán rendőrfőkapitányt a polgármesteri állásra való pályázásra küldöttségileg felkérjék. Reméljük, hogy ez ellen első sorban a főkapitány, másodsorban e bizottság tagjai fognak tiltakozni. Mi a választásra hivatott bizottságnak ily módon való befolyásolását a legerősebben elítéljük.

— **Közgyűlés.** A selmeci népbank december 29-én d. u. 3 órákor rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés főtárgyai az igazgató választás és az igazgató helyettes fizetésének megállapítása.

— **Iparhatósági megbizottak választása.** A jövőre az iparhatósági megbizottak választása f. hó 28-án d. u. 4 órákor lesz a városházán.

— **Eljegyzés.** Erdy János m. kir. erdőgyakornok Zsarnóczáról karácsony estéjén tartotta eljegyzését Puskás Böske úrleánnyal, Puskás József m. kir. bányafőmérnök ünnepelel szépségű bájos leányával. Az eljegyzési ünnepély szűk családi körben történt.

— **Szini előadás.** A hegybányai róm. kath. polgári iskola növendékei az intézet helyiségében vasárnap könyvtárjuk javára sikerült szini előadást rendeztek. Városunkból s környékéről sok szülő élvezte a jól sikerült előadást.

— **Jótevény célú előadást** rendez a vihnyei fiatalság f. hó 30-án d. u. 4 órákor a középsőségi áll. el. iskolában Tóth Lajos tanító vezetésével. Szinre kerül Josvay Gábor »Nefejejsz szál a kis Jézuskának« c. színjátéka. Igazán dicsérendő Tóth Lajosnak azon fáradságot nem ismerő, hazafias buzgalma, melyet kifejtene kellett, hogy a tót anyanyelvű fiatalsgot erre a nem könnyű darabra betanítsa.

— **Halálozás.** Mély gyász érte Veress József kir. főmérnök, zúzóművelő közti tiszteletben levő családját. Atyja idb. Veress József nyug. bányatanácsos 75 éves korában hosszas szenvedés után Budapesten meghalt. Az elhunyt a felső-magyarországi bányá- és kohómű r. t.-nál nyugalmazása után számos éven át az igazgatói tisztséget töltötte be.

— **Tűzeset.** F. hó 23-án hajnalban 2 órákor sipolás, kiabálás, futkosás zaja verte fel a város nyugvó lakosságát. Özv Ruppert Zsófiának a honvédszobor fölött leelő háza gyűladt ki. Borzalmasan szép látványt nyújtott annak, ki nem sajnálta a fáradságot, hogy szerencsétlen embertársának, a mennyire lehet, segítségére legyen. De úgy látszik, a rendőrségnek még a szép iránt sincs semmi érzéke, mert nem igen sietett a helyszínén megjelenni. Vajjon mire való a telefon, s miért fizeti a város a toronyöröket? hogy

látszólag korrall haladjon, vagy hogy ilyen esetek alkalmával hasznát vegye. A véletlennek szeszélye meg ismét megtréfálta a derék tűzoltókat, hogy ép akkor kellett tüznek lenni, mikor ők a Hungáriában zsúroztak. Természetes dolog, hogy egy jó részük csak akkor ért a tüzhöz, mikor a már régen ott lévő főiskolai hallgatók s a többi polgárok derekas munkát fejtve ki, majdnem eloltották a tüzet. A tűz oka még nincs kiderítve, de valószínű, hogy belülről keletkezett.

— **A hodrusi fiók-konzumot** a konzum igazgatósága beszüntette, mivel a tagok nem pártolták. A munkások hitelle ugyanis teljesen kimerült, s mikor felszólították őket a fizetésre, más kereskedőknél vásároltak. F. hó 19 és 20-án kint volt egy bizottság Hodruson, mely megállapítván a konzum életképtelenségét, leltározta az árukat s mindjárt be is szállította a selmeci üzletbe. Tervbe van véve a szent-antali és a hegybányai fiókok beszüntetése is.

Figyelmeztetés. A m. kir. posta és távirdahivatalok postautalványokat és táviratokat 1907. évi január hó elsejétől csakis oly utalvány- és illetve távirati űrlapokon fogadhatnak el, amelyek az űrlap ára (a nemzetközi forgalomban használatos sárga színű utalványlap kivételével) értékjegy benyomással van jelezve. A régi — tehát értékjegy benyomással el nem látott — utalvány, és illetve távirati űrlapok (a nemzetközi utalványlap kivételével) 1907. évi január hó elsejétől bezárolag 31-ig a posta- és távirdahivataloknál értéklevonás nélkül új kiadású űrlapokkal cserelehetők be.

— **Felhívjuk a rendőrség** figyelmét arra a szemétkihányó helyre, a mely épen Weisz Ignác bodegájának ünnepi bejárója mellett van. Találhatni itt már hetek óta piszkos zsákrongyokat, rothadt káposztát, deszkadarabokat, rossz ládákat s más egyebet a melyek épen nem mozdítják elő a köztisztaságot, másrészt hátráltatják a közlekedést is — különösen éjjel.

IFJUSÁG.

Magyar tanszék a sorbonnei egyetemen. E világhírű francia egyetemen már több év óta tartott a magyar nyelvből előadásokat Dr. Kont Ignác egyetemi m. tanár, hazánkfia, melyeket elég számosan hallgattak. Ezért az egyetemi tanács, tekintetbe véve az érdeklődést, elhatározta, hogy azon esetben, ha a magyar kormány bizonyos anyagi támogatással hozzájárul a költségekhez, ugy a magyar nyelvnek hivatalos tanszéket biztosít. A kormány meg is tette már a lépéseket ez ügyben.

Sakkverseny. F. hó 20-án befejeződött a főiskolai kör által rendezett sakkverseny is. — Az eredmény azonban eldöntetlen, mivel Klózl, Fazekas, Puskás és Horváth egyenlő számú egységet: — 10 — értek el. Két játszma ellen azonban óvást adtak be, melynek elintézése a kör választmányára vár.

Eltűnt főiskolai hallgató. Szedlacsak Rudolf I. é. e. m. h. körülbelül két és fél hete eltávozott Selmeceől azon ígérettel, hogy egy hét múlva megérkezik. Azonban semmi hír sem érkezett róla. Pedig tanácsos volna neki megjelenni, mert a városban már mindenféle hírek szállingóznak őt illetőleg, a melyeknek valódiságát a távolmaradása csak igazolni látszik.

Ugyanitt megjegyezzük, hogy a legnagyobb készséggel bárkinek módot adunk arra, hogy közérdekű dolgokban véleményét lapunk útján nyilváníthassa. Szerk.)

Sok szó eset a selmecebányai iskolák államosításáról. »Államosítani kell az iskolákat, — úgy mondják — azért, hogy az oktatás intenzívebb legyen, a magyarosítás gyorsabban haladjon stb. de főképp, hogy a város az elviselhetetlen terhektől szabaduljon.« Ezen és hasonló érveket mind hallottam, vagy olvastam, de mondhatom, egy érv sem győzött meg arról, hogy a felekezeti iskolákat föl kell cserélni államiakkal.

Tisztelem mindenkinek a meggyőződését, én azonban az általános államosításnak elvből nem vagyok híve. A túlságba vitt centralizatio, mint a legközelebbi múlt is megmutatta, nem egészséges egy nemzet életében, sőt sirját áshatja meg. Hol volnánk ma, ha nem lettek volna önkormányzattal felruházott vármegyék és városok, ha az egész vonalon be hozták volna már az államosítást? Mert hiába mondja valaki: »Az állam mi vagyunk.« Hát Fehérváryék, Kristoffiék nem azt modták: az állam mi vagyunk? és ezen elvvel hová vitték volna édes hazánkat? A mindenható »liberalis« hatalomtól független elemek mentették meg most, mint megannyiszor alkotmányunkat s ezzel nemzetünket.

Ha az önkormányzattal bíró megyék és városok, iskolák és intézmények mind államosítva lettek volna, akkor ma nincs alkotmányunk s mi mint nemzet nem léteznénk. Tessék csak megnézni a nemzeti küzdelmet egyelőbb, mint most! Hiába! nálunk az államhatalom mindig Bécsben székelt.

Ez az elvi szempont.

Nézzük most a helyi érveket az államosítás mellett. »Intenzívebb tanítás, magyarosítás stb.«

Igazán megvallom, hogy nem tudom, mit értenek az intenzívebb tanítás alatt? Miféle akadálya volna a felekezeti iskolákban az intenzív tanításnak? Hisz a felekezeti iskolákban is a miniszter által megerősített tanterv érvényesül, a tananyag is ugyanaz, felügyeletet gyakorol az állam és az illető felekezet, vizsgálói nyilvánosak, tanítóik megbízható szakemberek. Vagy talán a felekezeti tanító az államnál lelkiismeretesebb? Ezt a sértést legalább a város tanítóinál határozottan vissza kell utasítanom. Mi az oka tehát az intenzívitás hánytorgolásának? Azt hiszem semmi egyéb, minthogy az államosítást kívánó egyes urak az iskolákat csak kívülről nézik, de bent sohasem voltak, mióta az elemi iskolákat elvégezték.

És a magyarosítás?!

Mit beszéljek erről? akinek fülei vannak hallja. Különben össze borult tanüggyel foglalkozó férfiak beszélnek örömtől könnyes szemekkel a magyarosítás néperedményéről. De az állami iskola sem tehet többet. Iskoláinkban a tannyelv magyar úgy mint az államiakban s hogy tanítóink eredményesen működnek, abból is kitetszik, miszerint e vidéken nemzetiségi velleitásokról hallani sem lehet. A gyermeki szív magyar nemesítésében semmi állami iskola mögött nem állunk, hanem igenis vezetünk. — Most áttérek az államosítás híveinek legfőbb érvére, hogy t. i. a város nem bírja az anyagi áldozatokat.

A törvényhatósági bizottság múlt havi közgyűlésén a költség előirányzat tárgyalásánál egy bizottsági tag azt mondotta, hogy

a közterhek apasztását csak az iskolák államosításával stb. lehetne elérni. Mint akkor, most sem érthetek egyet a t. felszólalóval. Ha az állam valamely községi, vagy ilyené átvedlett felekezeti iskolát átvesz, — át kell vedlenie, mert felekezeti iskolát nem vesz át az állam, — akkor az addig fenállott összes iskolai költségek az állam birtokába mennek át, illetőleg mint községi közterhek megmaradnak. Hol itt a megtakarítás? Jogainkat föladjuk s a teher a régi marad. Minden szűkkeblűség nélkül ez jog feladás, mert hiába »én nem vagyok az állam.« De tovább megy az állam. Ilyen iskolák átvételénél megkívánja, hogy az illető község, mielőtt az államosítás megtörténne, megfelelő iskolai épületeket adjon át az államnak. Mindenütt ezt láttam. Már most mily költségbe kerülne a városnak, ha, amint állítják, a meg nem felelő iskolai épületek helyett, új palotákat kellene a városnak fölépítenie? és azokat az államnak átadnia? és ha ez mind megvolna, akkor már minden gyermek járna az iskolába és nem volna pótdó? Hivatalos statisztikai adatokból tudom, hogy a város területén 80 egynehány gyermek és nem 600, amint mondva volt — nem iratkozott be. No ennyi sőt több fog hiányozni az állami iskolákból is. A pótdó pedig ugyanazon terhek mellett ugyanaz marad.

Egészen más dolog, hogy a város már több anyagi áldozatot a jövőben nem hozhat. Ezt magam is elismerem, de azért az államosítást még sem óhajtom, mivel a dolgon másképp is lehet segíteni.

Gróf Apponyi kultuszminiszter csak a minapi exorzéjában, mikor az iskolák szaporításáról beszélt, ezeket mondja: »Az én programom tehát e tekintetben az: elfogadni nemcsak, hanem támogatni is mindazon tényezőket, melyek a kulturának terén és különösen a népnevelés terén a nemzeti és állami célokkal összhangzó irányban munkát akarnak végezni, támogatni ezen a téren mindazokat az egyházakat, hitfelekezeti hatóságokat és hitközségeket, a melyek teljes garanciát nyújtanak arra nézve, hogy az ő nevelésük, az ő oktatásuk a nemzeti célokkal, az állami szempontokkal párhuzamos irányban halad, azt megerősíti.« És ismét: »A nem állami tanítókra, a községi és felekezeti tanítókra nézve . . . ha az iskolafentartó kimutatja, hogy nem tudja ellátni, az állam pátolja a hiányt.« — Hát »nem kapunk segélyt?« Mi a jobb: államosítás jogfeladással, vagy államsegély jogfentartással???

Most az iskola fentartókon a sor.

Hlavathy József.

KIS KOMÉDIÁK.

Jézus és a közlekedő edények.

(Legenda.)

A kis Jezus a Földre készült. Az Úr az égből a közlekedő edényeket magyarázta. A földi kíséret hallgatott.

— Közlekedő az a két edény, amelyek csak kis nyíláson át, mondhatni egérúton közlekednek egymással.

— Akkor ilyen a mi vízvezetékünk — vágott közbe egy Selmecebről felkerült kis angyal mert benne egerek közlekednek, vagy a városházánk, mert benne igen sok egérut van . . .

A bölcs Isten mosolygott.

— Nem, gyermekem, csak azok a közlekedő edények, melyekben folyadékok közlekednek. Egy literes üveg például, meg . . . no, de nem is mondom, ugys Selmecebe készültök, ott majd meglátjátok, hogy mivel közlekedik a boros edény.

Van egy intézmény ott alant. Adósságnak hívják. Az adósság könnyű folyadék s közlekedő edényben van. A másik edényben, melylyel ez közlekedik, nehezebb folyadék van, mely a könnyebb súlyú folyadékot az egérúton át igen magasra felnyomja. Ez a másik, nehéz folyadék — a szenvedély.

Odalent a szeszfogyasztási statisztikában van egy cifferblatt meg egy cájger. A cifferblatton egy lélek van s a cájger azt mutatja, hogy egy lélekre mennyi szesz szenvedély esik . . . No már most . . .

— Elég, elég, pattan föl a kis Jézus, ennyi instrukcióval már mehetünk.

Indult. Utja mentén patyolat hó szállingózott. Égi csillogással értek a földre.

A kisdedek, — kiké a mennyek országa, — előjogot formáltak rá, hogy az égi küldöttséggel találkozzanak. Persze, hogy nem önzetlen szándékkal. Hallották, hogy a kis Jézus nem szokott üres kézzel a földre jönni.

A kis Jézus látta a gyermekek vonzalmát s maga köré gyűjtve őket, elkezdte nekik magyarázni a közlekedő edények törvényeit.

Isteni egyszerűséggel le tudott szállni a kis lelkek értelméig és ezek megértették a beszédet.

Látták, hogy a kis Jézus igen szomorú, mert nem közlekedhet velük úgy, ahogy ők szeretnék. Az a nehéz súlyú szenvedély, bármennyire jóindulattal jönne is a Jezuska, elvezeti ennek a jóindulatnak az eszközét, az egérúton el — abba a másik edénybe, ahol a könnyű súlyú, magas állású adósságok folydogálnak.

Megáldván pedig őket, szétoszlottak a kisdedek. Szomoruan pöntyögték egymás között, hogy »nekünk bizony nem hozott semmit a Jezuska.«

Sirtak. Lefeküdtek. Álmodtak.

Álmodták, hogy követ ragadtak, hogy összezúzzák a csúf közlekedő edényt . . . Kis karjaik azonban nem bírtak oly magasra hatni.

Keserűségre ébredtek. A kis Jezust már nem találták. Csak papáikat látták, kik nem feküdtek le s igen — jókedvűek voltak.

Dioskur.

HIREK.

— **Barátainknak, munkatársainknak jó ünneplést és boldog újévet kívánunk. Lapunk legközelebbi száma a rendes időben jelenik meg.**

— **Indítvány.** A január havi közgyűlés elé írásban a következő indítvány lett előterjesztve: »Mondja ki a törvényhatósági bizottság azt, hogy a városi tisztviselői állással összeférhetetlennek tartja 1. az iparüzést, akár saját neve, akár pedig a hozzátartozóknak, vagy idegeneknek neve alatt űzi azt a tisztviselő; 2. a pénzügyhatóságnál levő elnöki, felügyelő bizottsági, igazgatói, napibiztosi szóval mindazon állásokat, melyek a pénzügyhatóságnál állandó, vagy percentuális díjazással, napidíjjakkal és tiszteletdíjakkal vannak egybekötve.« Nagy várakozással nézünk a határozat elé.

A városatyák.

A jövő év folyamán a választásokon kívül valószínűleg több fontos kérdés szavazás útján lesz eldöntve. Hogy az érdeklődésnek és mérlegelésnek alapot nyújtsunk, egy kis kimutatást állítottunk össze a város atyáiról.

A jelek magyarázatai:

Választott bizottsági tag . . . = v.
Adóalapon bizottsági tag . . . = c.
Hivatalból » » » » = h.
Pótadófizető » » » » = p.
Pótadót nem fizető » » » » = pn.
Szabadelvűpárti biz. » » » » = sz.
Alkotmánypárti biz. » » » » = a.
Függ. párti bizottsági » » » » = f.
Kétes pártállású biz. » » » » = k.

A foglalkozás és nevek betűrendben vannak.

Állami tisztviselők: 1. Ágfalvy Alajos (pn. v. a.) 2. Bárdossy Antal (pn. v. f.) 3. Kachelmann Farkas (pn. v. sz.) 4. Liha Antal (pn. v. k.) 5. Pelachy Ferenc (pn. v. a.) 6. Stuller Gyula dr. (p. c. k.) 7. Svehla Gyula (pn. c. k.) 8. Székely Vilmos (p. c. a.) 9. Tóth Imre dr. (p. c. f.)

Főiskolai tanárok: 1. Bencze Gergely (pn. v. a.) 2. Faller Károly (p. c. f.) 3. Fodor László dr. (p. c. f.) 4. Hermann Miksa (pn. v. f.) 5. Schelle Róbert (pn. v. k.) 6. Schwartz Ottó dr. (p. c. k.) 7. Sobó Jenő (p. v. k.)

Földmivelő birtokosok: 1. Goldfusz Mihály (p. c. f.) 2. Sztresko János (p. v. a.)

Gimnáziumi tanárok: 1. Király Ernő (p. v. a.) 2. Paulovich József (pn. v. f.) 3. Fekete István (p. v. sz.) 4. Guba Pál (pn. v. f.) 5. Vitális István (p. v. f.) 6. Vojtás Mátyás (p. v. a.)

Gyógyszerészek: 1. Kubányi József (p. c. a.) 2. Sztankay Ferenc (p. c. f.)

Iparosok: 1. Baumert Dániel (p. c. f.) 2. Bogya János (p. c. k.) 3. Bukovics István (p. c. a.) 5. Csernák György (p. c. a.) 3. Fizély Károly, (p. c. f.) 6. Gregus Antal (p. v. a.) 7. Krause József (p. c. k.) 8. Lesztvánszky József (p. v. a.) 9. Oszvaldt Gusztáv (p. v. f.) 10. Singer Samu (p. c. k.) 11. Veigel János (p. v. f.) 12. Králik Károly (p. v. f.)

Karnagy (városi kegyuri): Cziczka Sándor (pn. v. a.)

Kereskedők: 1. Engel Zsigmond (p. c. f.) 2. Ernst Zsigmond (p. c. f.) 3. Hornyacsék István (p. c. f.) 4. Joerges Ágost (p. c. l.) 5. Singer Miksa (p. c. f.) 6. Velics György (p. v. a.) 7. Weisz Ignác (p. c. f.) 8. Weisz Jakab (p. c. f.)

Lelkészek: Händl Vilmos (p. v. k.) 2. Hlavaty József (pn. v. f.)

Magánzók: 1. Farbaky István (pn. v. a.) 2. Hermann Emil (p. c. f.) 3. Jezsovits Károly (pn. v. k.) 4. Schulcz Pál (p. c. k.) 5. Wankovics Lajos (p. c. a.)

Tanítók: 1. Dalos József (p. c. a.) 2. Gazsó Mihály (pn. v. a.)

Ügyvédek, jelöltek: 1. Heincz Hugó (p. c. sz.) 2. Kachelmann Viktor dr. (p. c. k.) 3. Ungár Kálmán dr. (p. v. f.) 4. Wagner László dr. (p. v. f.)

Városi tisztviselők: 1. Ács József (pn. h. a.) 2. Altman Imre (pn. h. a.) 3. Arthold Géza (pn. h. a.) 4. Boleman Ede (pn. h. k.) 5. Csányi Ottó (p. h. a.) 6. Horváth Kálmán (p. h. k.) 7. Kapp Jakab dr. (p. h. a.) 8. Richter Ede (pn. h. a.) 9. Szél László dr. (p. h. k.) 10. Sztancsaj Miklós (pn. h. a.) 11. Vörös Ferenc (pn. h. a.) 12. Zólomy Imre (pn. h. k.)

Van tehát: 9 állami tisztviselő, 7 főiskolai tanár, 2 földmivelő birtokos, 6 gimnáziumi tanár, 2 gyógyszerész, 12 iparos, 1 karnagy, 8 kereskedő, 2 lelkész, 5 magánzó, 2 tanító, 4 ügyvéd, jelölt, 12 városi tisztviselő, akik közül 24 nem fizet pótadót, 48 pedig, fizeti hivatalból tagja a bizottságnak 12, politikai pártállás szerint 25 alkotmánypárti, 26 függetlenségi, 18 kétes, 3 szabadelvű (ó-liberális) (van köztük ugynevezett régi 48-as, ezek az alkotmánypártiak és kétesek között vannak), vallás szerint 25 ág. evangélikus, 9 izraelita, 38 róm. kath.

Ezeknek az adatoknak alapján könnyű az érdekcsoportokat összeállítani esetről-esetre s a szavazás eredményét előre sejteni.

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratokat nem adunk vissza, névtelen levelekre nem válaszolunk.

Tudatlannak. A nemességét sok esetben négy lábbon nem lehetett utolérni, de viszont voltak esetek, mikor fél láb is sok volt, hogy annyira el tudtunk maradni, mint a nemesség.

Ma már mégis annyira egyenletesek, — hogy rendszeresen maradnak el. Hiddje meg, — miolta muszály a rokoni érzésre is adományozni, azolta szükségletünk van arra, hogy különös szavtár legyen a birtokosok birtokában, hogy ezen magas szellemi érzést megható stílusban tolmácsolhassák által.

Fogadja részvételünket. Különben a magas műveltségnek s koppasztott kísérőknek örülhet — ez a tud. ac. tudományos véleménye.

Egy korona 40 fillérbe kerül a »Szerény« ajándékozása. Olcsóbbért nem adjuk férjhez.

Sas. Munkács. A gondolat igen jó. A kivétel laza és hosszadalmas. A jó eszmékhez illő gondos kivételt várunk.

Ó. Szives támogatását köszönjük. A »Két régi levél«-re vonatkozó megjegyzésünket a legközelebbi lapban közöljük.

Felkérjük a Selmechánya vidékén lévő községek igen tisztelt jegyzőit, hogy legyenek kegyesek lapunkat figyelmükre méltatni s velünk a hatóságuk területén észlelt érdekesebb eseményeket közölni.

**Urbánék József
cipész.**

Elvállal e szakmába vágó minden munkát, úgymint: férfi-, női- és gyermekcipőket, uri- és vadász-csizmákat, a legújabb divat szerint. Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Selmechányán, városház épület.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Aki tartós anyagból házilag készült **gyermek-, leány- vagy női fehérneműt** beszerezni óhajt, forduljon hozzám, mert **saját fehérnemű varrodámban** minden e szakmába vágó cikkeket a leggondosabban készítenek.

Sümegeh János.

Megbizást kaptam arra, hogy a Deák Ferenc utcában 21. III. szám a. Schultz Pál úr tulajdonát képező házat, melyben a selmeci népbank üzleti helyisége is van, eladjam. Bővebb felvilágosítást írodámban adok. Wagner László dr.

Ajánlatokhoz,

melyek: valamely jellegű alatti küldetnek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert értük semmiféle felelősséget nem vállalhatunk. Azokat az ajánlatokat, és leveleket, melyeket az apró hirdetés megjelenésétől számított 4 hét alatt címeztek el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisít.

Figyelemre méltó! Fehérnemű varrodámban készült **férfi ingek, lábravalók és turista ingek a legtartósabbak!** Sümegeh János.

Karácsonyi vásár.

Alulírott bátorlodom tiszteletteljesen értesíteni, hogy **divat-, vászon- és rövidárú üzletemet** a beköszöntött őszi és téli idény alkalmával a bevágó cikkek minden **ujdonságaival** dusan felszereltem.

Női divatcikkeket ajánlom a legújabb **ruhakelméket, szintartó flanelleket, barchetteket** stb. s kiemelem különösen, hogy raktáramat ez idén **női konfekcióval**

is kibővítettem s így nálam **kizárólag csakis idei, legújabb divatu női- és leányapaletók, kabátkák, zubbonyok** stb. bámulatos jutányos áron kaphatók. Nemkülönben ajánlom dusan felszerelt

férfikalap raktáramat

is b. figyelmébe, valamint **fehérnemű varrodámat**, melyben mindennemű női-, férfi- és gyermek fehérneműket rendelésre is a legpontosabban készítették. **Turista ingek, meleg alsóruhák, harisnyák, keztyűk, vásznak, esernyők, sárcipők, szőnyegek, paplanok stb. nagy választékban.**

Meglepető olcsó árak!

Szives látogatását kéri

Mély tisztelettel

Sümegeh János,

Karácsonyi és ujévi vásár már megnyílt **Grohmann** Gyula könyv és papirkereskedésében. Legalkalmasabb ajándéktárgyak mindenkinék.

Ujévi**hirdetéseket**

jutányos áron elfogad lapunk kiadóhivatala.

A legszebb karácsonyi és újévi ajándék egy

kitünő gramofon.

Grohmann Gyula könyvkereskedésében Selmechányán.

Könyv- és papirkereskedésben, valamint könyvnyomdában egy-egy jó magaviseletű 14—15 éves

tanuló

fizetéssel azonnal fölvéttetik.

Grohmann Gyula.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy a

„Selmeci Ujság” nyomdája

már megkezdte működését.

A nyomda készít mindennemű nyomtatványokat, úgymint: műveket, lapokat, hivatali, ügyvédi, üzleti nyomtatványokat; levélpapírokat, eljegyzési kártyákat, diszes bál meghívókat, falragaszokat, névjegyeket stb. a legmodernebb, legizlésesebb kivitelben, gyorsan és pontosan, a legjutnyosbb árak mellett.

Felkérjük lapunk t. olvasóit, barátait, hogy nyomtatványaikra vonatkozó becses megrendeléseikkel is sziveskedjenek a

„Selmeci Ujság” nyomdáját fölkeresni.

A mélyen tisztelt közönség becses pártfogásába ajánlja magát Selmechánya, 1906. december hó.

kiváló tisztelettel

Grohmann Gyula,

könyvnyomdatulajdonos.

Zárda épület.